HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שאינה צריכה הימנו גט שני דברי ר' יהודה ר"מ אומר בעילתה תלויה ר' יוסי אומר בעילתה ספק וחכ"א [א]מגורשת ואינה מגורשת ובלבד שימות מאי איכא בין ר"מ לרבי יוסי אמר רבי יוחנן אשם תלוי איכא בינייהו לר"מ לא מייתי אשם תלוי ולר' יוסי מייתי אשם תלוי וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו רבי יוסי איכא בינייהו דרבי זירא [א)]דאמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל [ב]כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה: **מתני'** [ג]הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן ע"מ שתתני לי מיכן ועד שלשים יום אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה: **גמ'** מאי ותתן [ב)]רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן מאי בינייהו איכא בינייהו שנתקרע הגט או שאבד רב הונא אמר והיא תתן [ד]אינה צריכה הימנו גט שני רב יהודה אמר לכשתתן צריכה גט שני ותנן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן [ג)][ה]האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי היא מקודשת ויתן ואיתמר מאי ויתן רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן מאי איכא בינייהו [ו]שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר רב הונא אמר והוא יתן [ז]תנאה בעלמא הוא מקיים תנאיה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב הונא והיא תתן משום דלא כסיף למיתבעה אבל גבי קידושין דכסיפא למיתבעיה אימא מודי ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב יהודה לכשיתן משום דכסיפא למיתבעיה אבל גבי גירושין דלא כסיף למיתבעה אימא מודה ליה לרב הונא ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב יהודה לכשתתן משום דלרחוקה קאתי אבל גבי קידושין דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא צריכא מיתיבי [ד)][ח]ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת [ט]ולאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא [ה)][י]ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ומת נתנה אינה זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא ליורשי ומר סבר לי ואפילו ליורשי דכ"ע מיהא תנאה הוי תיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה הא מני רבי היא [ו)]דאמר רב הונא אמר רבי [כ]כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן [ז)]וא"ר זירא כי הוינן בבבל אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי פליגי רבנן עליה כי סליקי אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הכל מודים באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא במהיום ולאחר מיתה

והתניא

ומטמא לה. אי כהן הוא: **שאינה צריכה הימנו גט שני.** אם מת דסמוך למיתה הוי גט: **בעילתה תלויה.** הדבר תלוי עד שימות או עד שיעמוד מחולי זה אם מת מן החולי הבא עליה פטור דלר' מאיר משמע ליה מעת שאני בעולם היינו משעת נתינה וה"ק לה ה"ז גיטך מעת שאני בעולם אם מתי הלכך כשמת איגלאי מילתא דגרושה הואי בשעת ביאה ואם לא מת הבא עליה בחטאת: **רבי יוסי אומר בעילתה ספק.** לכשימות דמשמע ליה מעת שאני בעולם ומיהו מספקא לן על שעת ביאה אי גרושה הואי אי לא שמא זו היא שעה הראויה ליסמך למיתה שמא אינה זו ואינה גרושה הילכך אם ימות מביא הבא עליה אשם תלוי ואם לא ימות בחטאת ודאי: **מגורשת ואינה מגורשת ובלבד שימות.** והיינו נמי כרבי יוסי דמייתי אשם תלוי דספיקא משוו לה ולקמן מפרש מזוני איכא בינייהו: **לא מייתי אשם תלוי.** אם ימות אלא פטור לגמרי כדפרישית לעיל: **ולר' יוסי.** אם ימות מביא זה אשם תלוי: **איכא בינייהו דר' זירא.** כלומר איכא בינייהו מזוני וכדר' זירא ולא דפליגי בדר' זירא דתרוייהו אית להו דרבי זירא ומשום הכי לא קרי לה רבי יוסי מגורשת ואינה מגורשת דקסבר לית לה מזוני ואע"ג דר' יוסי דמתני' תנא מגורשת ואינה מגורשת תרי תנאי ואליבא דרבי יוסי והיינו חכמים דברייתא: **מתני' מעשה בצידן.** בגמ' [ח)] פריך מאי תנא דתנא מעשה: **גמ' שנתקרע הגט.** קודם מתן מעות: **והיא תתן.** תנאי בעלמא הוא וכי מקיימא ליה איגלאי מילתא דמשעת נתינה גיטא הוי דכל ע"מ מעכשיו הוא וע"מ כן דליקיים: **צריכה גט שני.** דלכשתתן כבר אזל ליה גיטא: **שפשטה ידה כו'.** קודם מתן מעות: **מקיים תנאיה ואזיל.** והוו קידושיו קידושין למפרע ושל שני אינו כלום: **דלקרובה קאתי.** הילכך מעכשיו קאמר לה משעה שחפץ בה: **אבל גט דלרחוקה קאתי.** ומסתמא בקושי הוא מגרשה הילכך לכשתתן קאמר וקסבר אדהכי והכי מפייסנא לה: **לא כסיף למתבעה.** מעותיו. הילכך לא צריך ליה למתלי גיטא במתן מעות ומעכשיו קאמר לה: **ולאחר לא תנשא עד שתתן.** דדילמא לא יהבה ונמצא גט בטל: **נתנה.** לפני מותו אינה זקוקה ליבם: **לא נתנה זקוקה ליבם.** ולא סגי לה ליתן ליורשים: **ומ"ס.** ר"ש: **לי.** משמע אפילו ליורשים כשאיני: **אבל דכו"ע תנאה הוי.** ולא תלה הגט בשעת מתן מעות דאי לכשתתן קאמר נהי נמי דלי ואפילו ליורשי משמע מיהו הוה ליה גט לאחר מיתה: **כאומר מעכשיו דמי.** דה"ק מעכשיו יהא גט ע"מ שתקיימי התנאי: **לא נחלקו.** אלא במהיום ולאחר מיתה דרבנן מספקא להו אי תנאה הוי אי חזרה הוי ולרבי ודאי תנאה הוי:

והתניא

אם ימות במלחמה והא אמרי' הכא הרי היא כאשת איש לכל דבריה לפי' ר"ת דקאי אמהיום אם מתי ומיהו [ט)] [לפי' הקונטרס] י"ל שהיו מפרשין בהדיא [שמהיום] תהיה מגורשת אבל קשה דאפילו לפירוש הקונט' דהכא דבמהיום אם מתי הויא מגורשת לאלתר משעת נתינה מ"מ קשה דהא אילו לא נהרג אוריה היתה בת שבע אשת איש ועוד קשה דאם לא היה נותן גט אלא על תנאי אם ימות א"כ מאי כל היוצא הלא לא היה צריך תנאי זה אלא למי שאין לו בנים ויש לו אח ומיהו זה י"ל דלאו דווקא נקט אם ימות אלא כלומר אם לא יבא בסוף המלחמה ומשום עיגונא ונראה לר"ת שהיו כותבין גט גמור בלא שום תנאי בלינעא [א] וכשהיה חוזר מן המלחמה היה כונסה והיתה בת שבע פנויה והא דאמרי' בהזהב (ב"מ דף נט.) מוטב שיבעול אדם ספק אשת איש ולא ילבין פני חבירו ברבים מנא לן מדוד קרי לה ספק אשת איש אע"ג שהיתה פנויה גמורה לפי שגרשה בלינעא ולא היה ידוע לעולם אם היא מגורשת אם לאו: **אשם תלוי איכא בינייהו.** דלר"מ דאמר בעילתה תלויה לא מייתי אשם תלוי אלא הדבר תלוי ועומד אם מת מאותו חולי מגורשת משעת כתיבה ואם לא מת חייב חטאת א] ושמא אי הוה מספקא לן אם מת מאותו חולי אם לאו היה לר"מ מייתי נמי אשם תלוי:

רבי יוסי אומר בעילתה ספק. ומביא אשם תלוי ולא בעי ר' יוסי חתיכה משתי חתיכות [ב] וה"נ סבר בס"פ דם שחיטה (כריתות דף כג.):

רב הונא אמר והיא תתן. וכן הלכה דקיי"ל כרבי דכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי דבפ' קמא דקידושין (דף ט.) פסקינן הלכתא כר"א דאמר התקדשי לי במנה [י)] ונתן לה מנה חסר דינר הרי זו מקודשת וישלים דכמאן דאמר ע"מ דמי כדרב הונא אמר [יא)] רב דכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי:

איכא בינייהו שפשטה ידה וקבלה כו'. ולעיל גבי גט הוה מצי למימר נמי שפשטה ידה כו' וה"נ הוה מצי למימר שנקרע שטר קידושין אבל לא מצי למימר שנתאכלו מעות של קדושין דאע"ג דנתאכלו מקודשת דברשות' דידה קא מתאכלי כדאמרינן בריש האומר (קדושין דף נט.) [ג]:

אדמיפלגי

מסורת הש"ס

א) ב"ב מז: ע"ש ב"מ יב: ע"ש כתובות לז: ע"ש, ב) קדושין ס., ג) קדושין ס. ע"ש, ד) [שם כל הסוגיא תוספתא פ"ה], ה) [תוספתא פ"ה], ו) קדושין ס. ע"ש ודף ס: ע"ז לז. ע"ש לקמן עה: עז. ע"ש, ז) כ"א א"ר זירא, ח) [ע"ב], ט) בדפוס זוטמיר צוין למחוק תיבות לפי' הקונטרס ועי' רש"ש, י) [צ"ל ונתן לה דינר עי' קדושין מז.], יא) [צ"ל רבי],

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה אשם תלוי איכא בינייהו דלר"מ וכו' ושמא אי הוה מספקא לן וכו'. עי' כוונתם במהרש"א דמספקא להו אי בעי ר"מ חתיכה אחת מב' חתיכות וצ"ע דתלמוד ערוך הוא במסכת כריתות דף י"ח ע"א דר"מ לא בעי חתיכה אחת מב' חתיכות ולע"ג:

◆

מוסף רש"י

כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת. כגון זרק לה גיטה ספק קרוב לה ספק קרוב לו ברה"ר (כתובות צז: ב"מ יב:). **מאי בינייהו.** על כרחך לרב הונא נמי אסורה לינשא עד שתתן שמא לא יתקיים התנאי וגט בטל ובניה ממזרים (קדושין ס:). **הרי את מקודשת לי.** בפרוטה זו על מנת שאתן לך מאתים זוז (קדושין ס.). **רב הונא אמר והוא יתן.** לכשירצה וקידושין חלין למפרע משעת קידושין ומיהו מודה רב הונא דאם מת קודם שניתנו אינה צריכה חליצה שהרי לא קיים תנאו (שם). **וקיבלה קידושין מאחר.** קודם שיקיים תנאו ואחר כך עמד זה וקיים תנאו (שם). **מקיים תנאיה ואזיל.** לרב הונא לא הוו קידושי שני קידושין דהא גמרו קידושי ראשון למפרע (שם). **השתא לא הוו קידושין.** לר' יהודה הוו קידושי שני קידושין, שהרי הראשון לא נתכוון לקדשה בפרוטה אלא במאתים זוז, דלית ליה לרב יהודה באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי והרי קדמו קידושי שני (שם). **דלקרוביה קאתי.** ומיהר לקרבה אליו וגמר קידושין בפרוטה שנתן לה (שם ס:). **אימא מודה ליה לרב יהודה.** דלא גמר למיהוי גיטא עד שתתן אולי יתפייסו בינתים, שאין אדם ממהר לרחק את אשתו (שם). **ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב הונא.** דמגורשת מיד לא חשש הבעל לעכב גירושיה עד שיקבל המעות, משום דלא כסיף למתבע לה (שם). **אימא מודה ליה לרב יהודה.** שהרי לא נתרצית בקידושיה עד שיתן (שם). **שנקרע.** קודם שנתנה (שם). **נתנה.** קודם שמת (שם). **וכולי עלמא מיהא תנאה הוי.** ואפילו ת"ק מודה שאם פירש על מנת שתתן לי או ליורשיי, שאפילו מת נותנה ליורשיו ופטורה מן החליצה, דהוה ליה גט למפרע משקבלתו (שם). **כאומר מעכשיו.** על מנת כך וכך דמי (שם) על מנת ודאי תנאה משמע והכי קאמר מעכשיו יהא גט על מנת שיתקיים תנאי זה וכל אימת דמתקיים תנאה הוה ליה גט למפרע (ע"ז לז.). **כי סליקי.** כשעליתי לארץ ישראל (קדושין ס:). **לא נחלקו.** כלומר לא מספקא להו לרבנן אי תנאה אי חזרה אלא במהיום לאחר מיתה (שם).

עין משפט נר מצוה

מה א מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' יט וע"ש:

מו ב מיי' פרק יח מהל' אישות הלכה כה טוש"ע אה"ע סימן לג סעיף ב:

מז ג מיי' פ"ח מהלכות גירושין הל' א סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף א:

מח ד מיי' שם הל' כב טוש"ע שם סעיף ב:

מט ה ו ז מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה י יא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ו:

נ ח ט מיי' פ"ח מהל' גירושין הל' א סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף ב:

נא י מיי' שם הל' כב טוש"ע שם סעיף ג:

נב כ מיי' פ"ו מהל' אישות הלכה יז ופ"ג מהל' זכייה הלכה ח [ופ"ב מהל' מכירה ה"ט] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ג [טוש"ע חו"מ סי' קנז ס"ז]:

◆

מוסף תוספות

א. שלא יהא נודע ויקפצו עליהם בני אדם לקדשם. תוס' כתובות שם. ב. אלא אפילו דהוי ספיקא בחד גופא חייב אשם תלוי. ריטב"א. ג. גבי הרי את מקודשת לי לאחר ל' יום. תוס' הרא"ש.

◆

פסקי רי"ד

ומטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שאינה צריכה ממנו גט שני דברי רבי יהודה ר"מ אומר בעילתה תלויה ר' יוסי אומר בעילתה ספק וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת מאי איכא בין ר' מאיר לר' יוסי א"ר יוחנן אשם תלוי איכא בינייהו. פי' דקס"ד כך משמע בעילתה תלויה כמו בעילתה ספק ואמר ר' יוחנן אשם תלוי איכא בינייהו לר' מאיר דאמר בעילתה תלויה לא מייתי אשם תלוי לרבי יוסי דאמר בעילתה ספק מייתי אשם תלוי דר"מ סבר האי דקאמר מהיום דוקא קאמר מהיום ולכי מיית בא' באייר איגלי מילתא למפרע שמאחד בניסן קנה הגט וכל חודש ניסן היתה מגורשת הלכך בעילתה בכל חודש ניסן תלויה היא אם לא ימות ויבריא איגלי מילתא דאשת איש הוה ומייתי חטאת ואם ימות איגלי מילתא דמחד מניסן הות מיגרשא ופטור לגמרי ור' יוסי [סבר] לא מיגרשא מחד בניסן אלא שעה א' קודם למיתתו וכיון שכל ימי ניסן היו ספק בעת הבעילה מביא אשם תלוי ור' יהודה סבר אע"פ שבעת הבעילה היה ספק כיון שראינו שחיה כל חודש ניסן הוברר הדבר שכל חודש ניסן היתה אשת איש גמורה ומביא חטאת קבועה דסמכינן אברירה נמצא שג' חלוקות בדבר ר' יהודה סבר אם מת בא' באייר כל חודש ניסן היא אשת איש גמורה והבא עליה מביא חטאת קבועה ור' יוסי סבר כל חודש ניסן הוא ספק והבא עליה מביא אשם תלוי ור' מאיר סבר כל חודש ניסן היא בחזקת מגורשת כיון שמת דאיגלי מילתא דמחד בניסן איגרשא אבל אם הבריא ולא מת כולן שוין בדבר שכל אותן הימים אשת איש היא שהרי הגט בטל: וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו ר' יוסי דר' זירא איכא בינייהו דא"ר זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה לרבנן חייב לר' יוסי דאמר ספק המע"ה: **מתני'** הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן ע"מ שתתני לי מכאן ועד ל' יום נתנה בתוך ל' יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת ארשב"ג מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי אצטליתי ואבדה אצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה. איתמר רב הונא אמר והיא תתן. פי' הגט קונה למפרע משעת נתינת הגט והיא תתן לו הזוזים ורב יהודה אמר לכשתתן פי' אין הגט קונה אלא לכשתתן לו הזוזים ולא למפרע משעת הגט מאי בינייהו איכא בינייהו שנקרע הגט או שאבד קודם שתתן לו הזוזים. רב הונא אמר והיא תתן אינה צריכה ממנו גט שני תנאה הוי מקיימה תנאיה ואזיל שכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי אם תתני לי מאתים זוז והילכך כל זמן שהיא נותנת לו מתקיים הגט למפרע ואם נקרע או אבד קודם נתינת הזוזים אין בכך כלום ורב יהודה אמר לכשתתן צריכה ממנו גט שני דלכי תתן הוא דהוי גיטא אבל השתא לא הוי גיטא דלית ליה כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי והלכך אין הגט קונה אלא בשעת נתינת הזוזים ובעי' שיהא הגט קיים באותה שעה. וה"ה נמי אם בטל הגט קודם שתתן לו מאתים זוז לרב הונא אינו מבוטל דלמפרע מקיים גיטא כי יהבה ליה זוזים והלכך משהגיע גט לידה אינו מבטלו והכי אמרינן גבי אשה לענין קדושין דאם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר אינה מקודשת וכך חזרה דאשה לגבי קדושין כחזרה דבעל לגבי גט וכן ש"מ שאמר מעכשיו אם מתי משהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו דלכי מיית קונה הגט והלכתא כרב הונא דקי"ל כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי ותניא כותיה הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או אבד הרי זו מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן. פי' דבעיא לקיומיה תנאה ולכי מיקיימא ליה הוי גיטא למפרע ועוד תניא הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ומת נתנה לו אינה זקוקה ליבם [לא] נתנה לו זקוקה ליבם רשב"ג אומר נותנת לאביו או לאחיו או לא' מן היורשין ע"כ לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא ליורשי ומר סבר לי ואפילו ליורשי אבל לכו"ע תנאה הוי ומיקיים תנאיה ואזיל והוי גיטא לאחר מיתה ואין הלכה כרשב"ג דאע"ג דאיפסקא הלכתא כותיה (לקמן עה.) דוקא במשנתינו אבל בברייתא יחיד ורבים הלכה כרבים: